

II 39.879

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII, TINERETULUI ȘI SPORTULUI

UNIVERSITATEA "DUNĂREA DE JOS" - GALAȚI

FACULTATEA DE LITERE

TEZĂ DE DOCTORAT

**Universul simbolic al spațiului românesc
în textele lui Vasile Lovinescu**

- Rezumat -

CONDUCĂTOR ȘTIINȚIFIC:

Prof. univ. dr. Milea Doinița

DOCTORAND:

Anton Mariana-Florica

2011

1

35.1.09

A62

II 39.879

ROMÂNIA
MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII, TINERETULUI ȘI SPORTULUI
UNIVERSITATEA DUNĂREA DE JOS DIN GALAȚI

Strada Domnească nr. 47, cod poștal 800008
Galați, România
E-mail: rectorat@ugal.ro

Tel.: (+4) 0336-130.109; 0336-130.108; 336-430.104
Fax: (+4) 0236 - 461.353
www.ugal.ro

210159/1210204

Către

Universitatea "Dunărea de Jos" din Galați vă face cunoscut că în data de _____, ora _____, în _____, va avea loc susținerea publică a tezei de doctorat intitulată: "UNIVERSUL SIMBOLIC AL SPATIULUI ROMÂNESC ÎN TEXTELE LUI VASILE LOVINESCU", elaborată de domnul/doamna ANTON MARIANA-FLORICA, în vederea conferirii titlului științific de doctor în Domeniul de doctorat - Filologie.

Comisia de doctorat are următoarea componență :

Președinte:

Prof.univ.dr. Nicolae IOANA
Decan - Facultatea de Litere
Universitatea "Dunărea de Jos" din Galați

Conducător
de doctorat:

Prof.dr. Mălea Doișița
Universitatea "Dunărea de Jos" din Galați

Referent 1:

Prof.univ.dr. Laura-Eveline BĂDESCU
Universitatea din Pitești

Referent 2:

Prof.univ.dr. Mircea A. DIACONU
Universitatea "Ștefan Cel Mare" din Suceava

Referent 3:

Cercet.șt.pr.I dr. Nicolae MECU
Institutul de Istorie și Teorie Literară "G. Călinescu" al Academiei Române-București

Cu această ocazie vă transmitem rezumatul tezei de doctorat și vă invităm să participați la susținerea publică. În cazul în care doriți să faceți eventuale aprecieri sau observații asupra conținutului lucrării, vă rugăm să le transmiteți în scris pe adresa Universității, str. Domnească nr. 47, 800008 - Galați, Fax - 0236 / 461353.

RECTOR,
Prof.dr.ing. Viorel MÎNZU

266.736

SECRETAR DOCTORAT,

Ing. Luiza AXINTE

Cuprins

Cuprins	3
Vasile Lovinescu și fețele lui Ianus	5
Univers simbolic. Tipologii simbolice	14
I.1. Simbol. Symbolism. Simbologie	14
I.1.1. Simbolul modalitate de receptare și analiză	15
I.1.2. Semnificații transculturale, modele, deschideri în cultura universală și în cultura română	16
I.2. Taxonomii ale simbolului	36
I.3. Căi de abordare a textului prin simbol: antropologia, critica structuralistă și critica mitic-arhetipală	38
I.3.1. Simbolul – modalitate critică de (re)configurare a universului autohton ..	44
II. Vasile Lovinescu. Om și operă sub semnul unui univers simbolic	53
II.1. Omul Vasile Lovinescu. Biografia ca <i>Magnum Opus</i>	55
II.2. Modele doctrinare. Întâlniri simbolice: Frithjof Schuon, Julius Evola, Ananda Coomaraswamy, Rudolf Steiner și Mircea Eliade.....	66
II.2.1. (In)fidelitatea față de model: René Guénon	70
II.3. Vasile Lovinescu – opera simbolică. Scriitura ca <i>Magnum Opus</i>	74
II.3.1. Publicistica lui Vasile Lovinescu – treaptă inițiativă	75
II.3.2. Treptele alchimice ale scrierilor lui Vasile Lovinescu	84
III. Simbolul în demersul analitic al lui Vasile Lovinescu - modalitate de (re)configurare a spațiului românesc	93
III.1. Simbolul. Tipologie și valențe în creația lui Vasile Lovinescu	95
III.2. Simbolul – cale de afirmare a Tradiției Primordiale în spațiul românesc	99
III.2.1. Ocultarea Omului Universal. Monarhul ascuns și Ciubăr	105
III.3. Pentru o simbologie mitică românească. Legatura cu simbolul hiperborean. Constelații simbolice universale la confluența cu autohtonul	113

III.3.1. O istorie și o geografie sacră – Hiperborea	115
III.3.1.1. Simboluri geometrizzante. Elemente de cronotop mitic în Dacia hiperboreeană	117
III.3.1.2. Simboluri existențiale asociate Daciei hiperboreene.....	131
III.3.1.2.1. Cultul lui Zalmoxis și dincolo de el în Dacia mitică hiperboreeană	132
III.3.1.2.2. Dacia hiperboreeană în credințe, rituri, mituri. Elemente de cult (pre)creștin.....	140
III.3.1.2.3. Simboluri hiperboreene în cultul animalier (pre)dacic ..	148
IV. Recursul la simbol în demersul lui Vasile Lovinescu – modalitate de ordonare a unei hermeneutici originale în spațful literar românesc	155
IV.1. Creația lui Vasile Lovinescu. Pentru o hermeneutică totalizantă	158
IV.1.1. Algoritmul hermeneutic totalizant al lui Vasile Lovinescu	164
IV.2. Simbolul – cale de descifrare a creațiilor literare	170
IV.2.1. Folclorul – imaginea unei lumi oculte	170
IV.2.2. Literatură cultă și mari inițiați	187
IV.3. Hermeneutica – de la literatură la heraldică și reprezentări iconografice	213
V. (Ne)limitele receptării textelor lui Vasile Lovinescu	229
V.1. Receptarea ca <i>Magnum Opus</i>	232
V.1.1. De la discipol la maestru	234
V.2. Exegeza. Imposibilitatea încorsetării în categorie	241
În loc de concluzii. Pentru o viziune poliedrală a demersului simbolic pe marginea textelor lui Vasile Lovinescu	258
Glosar contextual.....	262
Referințe bibliografice	322
Anexe.....	350

"[...] o pădure deasă de simboluri. Sunt atât de multe și de complexe. Că numai o enumerare a lor descurajează, ca să nu mai vorbim de interpretare."

Vasile Lovinescu, *Creangă și Creanga de Aur*¹

Orice apropiere de creația lui Vasile Lovinescu poate fi considerată o reală provocare adresată lectorului modern, căruia i se oferă șansa de a re-clădi prin simbol universul cultural românesc, intersectând și conciliind antinomii: trecut - prezent, știință - artă, material - spiritual.

Forțând cheia interpretărilor tocite ca pe un resort ce nu se alungește decât în limitele scrisului doctrinar, necedând niciodată presiunilor realului, fie ele mode sau garanții ale succesului, textele lui Vasile Lovinescu converg către o adevărată enciclopedie, în care se adună subiecte ce pot fi revendicate de numeroase domenii: istorie, religie, folclor, mitologie, literatură, esoterism, alchimie, filosofie, heraldică. Liantul acestora este clamarea cu mândrie, fără nicio urmă de falsitate sau bombasticism patriotard, a existenței unui neam hăruiat, binecuvântat, supus unei istorii ce nu i-a întunecat niciodată destinul, ci, dimpotrivă, i-a asigurat temeinicia.

O asemenea creație nu poate fi descifrată decât prin recursul la simbol. Nebănuitele valențe și funcții ce se pot atribui acestuia pot fi valorificate și construiesc pas cu pas, cu fiecare argumentare, un eșafodaj solid de tip *Magnum Opus*, la nivel de operă, de biografie și receptare.

Teza de doctorat își are ca scop evidențierea importanței textelor lui Vasile Lovinescu în susținerea universului simbolic al spațiului românesc.

Ipoteza de cercetare urmărește analiza scrierilor lui Vasile Lovinescu prin recursul la simbol, cheie de lectură marcată de un pronunțat caracter științific. În acest sens, sunt vizate două direcții de investigație care evidențiază importanța simbolului: ca mijloc de articulare coerentă a identității spațiului românesc, deopotrivă material și spiritual și ca modalitate hermeneutică de susținere a identității și durabilității autohtone, asigurate prin evenimente istorice, texte literare, iconografie și heraldică.

În spirit transdisciplinar, lucrarea vizează obiective ce corespund actualității temei: reliefarea importanței simbolului ca factor ordonator identitar în evoluția umanității; analiza sistemică a textelor lui Vasile Lovinescu, dimensionând un ansamblu coerent de expresie, în contextul cultural autohton și universal; evidențierea elementelor simbolice prin care articulează spațiul românesc în viziunea autorului; cercetarea metodelor și mijloacelor care au stat la baza construirii sistemului hermeneutic adoptat de acesta în analiza textelor literare folclorice și culte, în

¹ Vasile Lovinescu, *Creangă și Creanga de aur*, Editura Cartea Românească, București, 1989, p. 303.

iconografie și heraldică și elaborarea unui glosar contextual, care să pună în valoare varietatea simbolurilor utilizate de autor în configurarea spațiului românesc.

Principiul fundamental pe care se întemeiază demersul exegetic este cel diacronic, acesta dirijând receptări plurale, uneori din unghiuri și domenii diferite. În vederea construirii unei imagini unitare, în funcție de aspectele impuse tematic, sunt utilizate variate metode de cercetare, tradiționale și moderne: observare, analiză-sinteză, inducție-deducție, investigare critică, comparativă, contrastivă, antropologică, prioritară fiind metoda tematică.

În spiritul geometrizării, năzuite permanent de Vasile Lovinescu, lucrarea ordonează cinci capitole, fiecare cu alte trei subcapitole. Toate acestea sunt stucturate pe o introducere minimală ce asigură baza teoretică, argumentarea construită pe teme aplicativ și o privire sintetică asupra problematicii. Fiecare dintre acestea poate constitui punct de plecare pentru comentarii sau/și studii ulterioare, neexistând nicăieri în derularea ideilor pretenția exhaustivității.

Vasile Lovinescu și fețele lui Ianus reprezintă argumentul tezei de doctorat, în care sunt subliniate actualitatea temei și centrele de interes ale capitolelor, precum și elementele de noutate și originalitate.

Capitolul I, *Univers simbolic. Tipologii simbolice*, pornind de la importanța simbolului în tot ceea ce definește și caracterizează umanul, vizează o radiografiere complexă, fără precedent, a celor mai importante momente din "istoria" simbolului, din punct de vedere teoretic și aplicativ, pe plan universal și românesc, o cronologie ghidată de marile curente culturale.

Simbol. Symbolism. Simbologie subliniază cronologic lucrările cele mai reprezentative precum și direcțiile de gândire și de analiză ce implică recursul la simbol, evidențiindu-se dimensiunea transculturală pe care acesta o presupune, indiferent de domeniul pe care-l reprezintă. În acest context, accepțiile pe care le oferă scriitura lui Vasile Lovinescu corespund asumării legăturii dintre tradiție și modernitate, autorul valorificând valențe complexe ale simbolului, îndeosebi din sfera miticului și metafizicii. Deși nu optează pentru teoretizare, considerațiile sale sunt însoțite nu de puține ori de idei și principii care pot servi drept îndrumar de practică.

Taxonomii ale simbolului, după același principiu al paralelismului, sintetizează cele mai operante clasificări care aparțin teoreticienilor din spațiul universal și românesc, context în care este prefigurată și valoarea de pionierat pe care o aduc scrierile de gen ale lui Vasile Lovinescu.

Căi de abordare a textului prin simbol: antropologia, critica structuralistă și critica mitic-arhetipală pune în valoare pune în valoare cele mai cunoscute metode de cercetare și analiză pe care le dezvoltă recursul la simbol. Între acestea, se subliniază noutatea pe care o aduc studiile

românești, în condițiile în care metoda durandiană se datorează autorului român, Mircea Eliade¹. O analiză atentă a publicisticii lui Vasile Lovinescu și a primului său studiu amplu apărut inițial în spațiul francez scoate în evidență faptul că se pot identifica însemne clare ale acestui tip de analiză, chiar dacă ea nu a fost teoretizată la acel moment și nici mai târziu. Important este faptul că autorul *Daciei Hiperboreene* a scris în spiritul acesteia, chiar înainte ca aceasta să fi devenit metodă de cercetare pe plan autohton și/sau universal.

Un important centru de interes îl constituie subcapitolul *Simbolul – modalitate critică de (re)configurare a universului autohton*, prin care se demonstrează importanța scrierilor lui Vasile Lovinescu ca punte ideatică între predecesorii din galeria valorică de susținere a românismului protoistoric (Vasile Pârvan, Ovid Densusianu și Bogdan Petriceicu-Hasdeu) și pragul contemporanilor săi (Tudor Pamfile, Mircea Eliade, Victor Kernbach, Nichifor Crainic, Nicolae Steinhardt, Constantin Noica, Ernest Bernea, Lucian Blaga, Sergiu Al-George, Romulus Vulcănescu, Mihai Coman). Cronologic, textele lui Vasile Lovinescu inovează, deschizând seria demonstrațiilor ce îmbină argumentul științific cu deschiderea eseistică.

Creația lui Vasile Lovinescu trebuie astfel considerată punct nodal între teorie și practică, moment de interferență ideatică pe axa temporalității, reunind trecut și prezent în valorificarea numeroaselor accepții și valențe ale simbolului, dar și pe axa preocupărilor ce vizează simbolul ca mod inedit de (re)construcție a autohtonismului.

Capitolul al II-lea, Vasile Lovinescu – Om și operă sub semnul unui univers simbolic, dezvoltă ideea evoluției atât biografice, cât și artistice, sub semnul treptelor simbolice de tip *Magnum Opus*. Om și operă se completează departe de trepidația vulcanică a obișnuitului material, refuzând încorsetarea într-o formulă restrictivă. Deopotrivă Creator și Creație se condiționează și se definesc prin transmiterea ideii de apartenență la lumea începuturilor, adesea negând barierele acceptabilității pentru omul modern.

Subcapitolul *Omul Vasile Lovinescu. Biografia ca Magnum Opus* subliniază cultura profundă și preocupările spirituale împletite cu trăirile intense ce trimit către un profil ce se devoalează cu greu, acolo unde singurele indicii ce se oferă cititorului sunt refuzul ostentativ al dimensiunii materiale și neacceptarea încorsetării în chinga pur științifică. Se adună în creuzetul existenței sale trei etape distincte ce corespund unei alchimii intelectuale pe care Vasile Lovinescu și-a asumat-o aproape organic, indiferent de spectaculoasele tribulații care i-au marcat viețuirea materială cotidiană.

Prima etapă a existenței ce marchează "cultura *la negru*" a celui ce aparține ilustrei familii a Lovineștilor se construiește pe temelia unui mozaic de lecturi profunde, din domenii variate:

¹ Gilbert Durand, socotit pe plan universal "descoperitorul" mitocriticii și al mitanalizei, recunoaște în acest sens că opera savantului român, cu care a fost coleg în *Clubul lui Eranos*, i-a servit drept model. Cf. Gilbert Durand, *Figuri mitice și chipuri ale operei*, București, Nemira, 1998, p. 7-10.

literatură română și universală, istorie și filosofie, după cum apropierea de Tradiție îl face să respingă radical științele exacte, cartezianismul, kantianismul, în favoarea lecturilor din mistica orientală.

"Cultura *la alb*" aparține maturității ideatice, însumând arderi intense, cu lecturi variate din teologie, filosofie, teosofie și simbologie: Oswald Spengler, Rudolf Otto, Titus Burckhardt, J.A. Cuttat (Jean Thamar), René Allar, Luc Benoist. Acum "adună" și "decantează" teze fundamentale, care vor fi punct de plecare în articularea propriului univers ideatic. Studiile lui Lucian Blaga, ale lui Mircea Eliade, Ernest Bernea, Octav Băncilă, Mircea Vulcănescu sunt cele care îi amprentează decisiv formația culturală, însă focalizarea pe dimensiunea istorică și spirituală predacă a poporului nostru aferentă lucrărilor lui Nicolae Iorga, Vasile Pârvan și Bogdan Petriceicu-Hasdeu îi marchează definitiv gândirea, după cum tezele lui Ovid Densusianu îl orientează către înțelegerea derulării fenomenelor și evenimentelor din perspectivă mitică, acceptând astfel folclorul drept o latură complementară istoriei. Neputând fi primit în Sfântul Munte, se îndreptă spre inițierea sufită, singura la îndemână activă și efectivă în acel moment. Este momentul ratașării sale islamice.

"Cultura *la roșu*" marchează etapa sublimei împăcări cu sinele, și asumării funcțiunii sale tradiționale. Sprijinit pe doctrina tradițională, țința supremă este acum aceea de a promova în spațiul românesc (re)manifestarea centrului spiritual, care se face pe fondul unei cunoașteri aproape mistice, accesibilă doar celor inițiați. Superioara înțelegere își cere însă o cruce a exilului simbolic, pe care și-o va asuma, retrăgându-se cu discreție din tot ceea ce se cântărește în balanța vremelnice. La acestea contribuie și faptul că autorul este pe deplin conștient de hidra sistemului concentraționar care amenință libertatea intelectualilor și de prigoana comunistă care a fost aproape în permanență pe urmele Lovineștilor.

Subcapitolul *Modelele doctrinare. Întâlnirile simbolice* subliniază pe marginea analogiilor ideatice o adevărată emulație spirituală care există în această perioadă pe linia recunoașterii și asumării doctrinei sacre, importante fiind în acest sens textele lui Frithjof Schuon, Julius Evola, Ananda Coomaraswamy, Rudolf Steiner dar și Mircea Eliade. Spre deosebire de aceștia, sau în plus față de aceștia, Vasile Lovinescu depășește cadrele restrânse ale teoreticului, prin surprinzătoare dezvoltări de natură practică, raportându-se fie direct la propriile trăiri, fie la spațiul cultural românesc pe care l-a ales ca suport în comentariile sale.

Reală înțelegere și valorificare constructivă a tezelor privind Tradiția Primordială Vasile Lovinescu le dovedește prin cunoșterea și asumarea a numeroase idei ale orientalistului pe care l-a recunoscut drept mentor. Subcapitolul *(In)fidelitatea față de model: René Guénon* evidențiază faptul că scrierile autorului francez i-au asigurat temelia ideatică a creației, eșafodajul ridicându-se prin argumentarea nuanțată cu exemple din spațiul cultural românesc, fapt ce nu trebuie însă absolutizat,

în sensul preluării fără discernământ ci, sub semnul unei asumări, care a rodit idei proprii, pe traseul discipol - maestru.

Subcapitolul centrat pe *Opera simbolică. Scriitura ca Magnum Opus*¹ pune în valoare o creație originală, articulată în forme variate de expresie: articol, studiu, eseu, jurnal, un simbolic univers transdisciplinar ce dovedește mobilitate intelectuală și deschidere creatoare, atent stăpânite sub semnul sintezei creatoare. Scrisul cu volute impresionante este unul tezig, cu exemple adesea spectaculoase ce țin de filosofie, religie, istorie, literatură, folclor, etnografie, heraldică, alchimie.

Centru de interes și de reală noutate poate fi considerat subcapitolul *Publicistica - treaptă inițiativă*, unde se valorifică unui corpus de câteva zeci de texte care nu au fost niciodată clasificate. Articolele lui Vasile Lovinescu pot fi supuse unei duble taxonomii: tematică și cronologică, ambele probând faptul că acest segment cuprinde în *nucce* idei mereu actuale, care anunță și asigură specificitatea întregii creații: importanța acordată simbolului, justetea considerațiilor legate de criza morală a contemporaneității, îndepărtarea de spiritual, susținerea străvechimm spațiului cultural românesc. Criteriul tematic vizează trei nuclee: religie, istorie și cultură, în vreme ce criteriul cronologic pune în valoare trei etape în evoluția scriiturii de această factură: preferința pentru simbologia religioasă și politica vremii; accentul pe metafizic și decantarea ideatică în raport cu temele realului; viziunea panteistă asupra vieții și pledoaria pentru inițiere.

Pornind de la textele din periodicele vremii, se asigură racordul către textele publicate în volum, totul încheagându-se pe un traseu de tip spirală, acolo unde, într-o permanentă devenire, creația sa trimite către un construct hermetic, în care valorificând universalul, se pune în lumină autohtonul. Astfel, *Treptele alchimice ale scrierilor lui Vasile Lovinescu* ordonează în cruzetul artistic trei etape simbolice distincte ale creației.

"Opera la negru" adună textele apărute în publicațiile vremii între anii 1933-1937, precum și *Dacia Hiperboreană*. Acum se construiesc nucleele tematice reluate și amplificate mai târziu. Ca într-un receptacol de valori polifonice, scrisul său este nu numai instrumentul de comunicare pe marginea subiectelor vremii din religie, istorie, politică și artă, ci și semnal de alarmă sau chiar strigăt necesar trezirii în fața a tot ceea ce scapă drumului drept. Toate acestea dezvăluie un mod inedit de a ieși în lume, confirmând atributele intelectualului de valoare, atent la mersul vremurilor, dar și o treaptă necesară desăvârșirii spirituale, pregătind un lung drum al sublimării prin scris.

"Opera la alb" marchează maturitatea scriitoricească ce stă sub semnul lui *solve-coagula*. Scrisul devine catartic, ca ecou al lungului proces de disoluții, precipitări, topiri și coagulări pe care îl parcurge însuși autorul în vederea năzuitei purificări de sine. Cristalizările sunt textele în care ascunde sau/și destăinuie sensuri simbolice ale Tradiției circumscrise spațiului cultural românesc: *O*

¹ Teza este preluată de la Florin Mihăescu și Roxana Cristian, *Vasile Lovinescu și funcțiunea tradițională*, Editura Rosmarin, București, 1998, p. 37 ș.u.

icoană creștină pe Columna Traiană, Monarhul ascuns, Al patrulea hagialăc, Creangă și Creanga de Aur, Incantația singelui, Mitul sfișiat.

"Opera la roșu" poartă vizibil însemnele detașării superioare a autorului, motivându-i lupta cu decadența lumii și salvarea principiilor Tradiției spirituale. Scriitura e acum cristalizare de mare finețe și puritate, parcurgând drumul ultim, până la sublimare. Mai mult ca oricând, scrisul îndeplinește însăși funcțiune restauratoare a sinelui prin: *Steaua fără nume, Interpretarea esoterică a unor basme și balade populare românești, Însemnări inițiatice, Jurnalul alchimic, Meditații, simboluri, rituri, Exerciții de meditație și Scrisori crepusculare.*

Fără îndoială, a citi despre/din Vasile Lovinescu devine sinonim cu un act de cultură în care, într-o evoluție spirală, om și operă se condiționează și se susțin într-un veritabil *Magnum Opus*. Omul lasă în urmă o simbolică biografie la nivel de acumulări și sedimentări culturale dar și ca atitudine în fața marilor provocări ale lumii. Scriitorul propune posterității o operă simbolică, un construct hermetic, în care valorificând universalul, pune în lumină autohtonul. Indiferent de forma aleasă: publicistică, articol, eseu, studiu, jurnal sau corespondență, autorul pare a fi altul și totuși mereu același, într-o devenire ce nu înseamnă decât maturitate spirituală asumată ca garant al valorilor.

Capitolul al III-lea, Simbolul în demersul analitic al lui Vasile Lovinescu - modalitate de (re)configurare a spațiului românesc, focalizează atenția în jurul simbolului, căruia Vasile Lovinescu îi atribuie o serie de funcții care orientează construcția complexă a imaginii poporului român.

Subcapitolul *Simbolul. Tipologie și valențe în creația lui Vasile Lovinescu* justifică simbolul drept o cale unică, deloc facilă, de a stabili la limita dintre știință și spiritualitate coordonatele universului predacic, cunoașterea temeinică a simbologiei la limita dintre exoteric și ezoteric oferindu-i autorului posibilitatea de a articula un univers autonom, fără egal. Printr-un adevărat pelerinaj printre culturi și civilizații, forțând adesea limitele acceptabilului, se reconstruiește istoria autohtonă dar și cea universală, pledându-se pentru existența poporului hiperborean în spațiul dacic, acesta din urmă înțeles ca Centru Suprem al Tradiției Primordiale.

Astfel, în creația lui Vasile Lovinescu simbolul este liantul între civilizații și culturi; element recuperator al unor mistere în evoluția neamului; mijloc de interpretare care permite refuzul încorsetării în cadre prestabilite; treaptă ce asigură dimensiunea spirituală a drumului către cunoașterea supremă, precum și factor pilon, de tip axial, grație căruia autorul re-clădește "portretul" complex al poporului român. Privit din această perspectivă, universul astfel ordonat impune trei coordonate definitorii ale simbolului: valorificarea și aplicarea elementelor de doctrină a Tradiției Primordiale, ca fundament ideatic și exegetic; mixajul semnificațiilor, ca reflex al interferenței simbolurilor aparținând mai multor culturi (cu precădere tradițională, greco-latină și

indică) și domenii (mitologie, religie, istorie, alchimie); holomorfismul, ca principiu de argumentare, de tip inductiv.

Argumentul major în definirea și susținerea protoistoriei îl constituie valorizarea elementelor ce țin de *Philosophia Perennis*, detaliate în *Simbolul – cale de afirmare a Tradiției Primordiale în spațiul românesc*. Deși numeroase dintre tezele privitoare la doctrina sacră aparțin lui René Guénon, autorul român le preia și le trece prin filtrul propriei gândiri, marele său merit fiind acela de a le fi demonstrat relevanța cu aplicație pe/în spațiul cultural românesc. În acest sens, comentariile pe marginea ocultării Omului Universal, a Monarhului ascuns și a lui Ciubăr sunt dovezile ce atestă permanența dacică hiperboreeană până în contemporaneitate.

În sprijinul re-configurării spațiului originar românesc de esență hiperboreeană, bogăția impresionantă de simboluri este structurată în subcapitolul *Pentru o simbologie mitică românească. Legătura cu simbolul hiperboreean. Constelații simbolice universale la confluența cu autohtonul* sub semnul a două nuclee organizatorice, construite după modelul durandian în baza relațiilor de izomorfism.

Există o primă constelație ce vizează *Simboluri geometrizzante. Elemente de cronotop mitic în Dacia hiperboreeană*, în care sunt înseriate și comentate exemple aferente temporo-spațialității sacre, definind latura fizică, "materială": Oceanul Primordial, Apele Superioare cerești și Apele Inferioare pământeste, Omfalosul - buricul pământului, Carul Mare, Fântâna - prelungire subpământeană a axului cosmic vertical, copacii paradisului sau Pomul Vieții. Toate acestea se structurează conform principiului analogiei dintre macro- și microcosmos, acolo unde tot ceea ce aparține terestruului nu este decât oglindă a unor prototipuri cerești. În acest sens, Vasile Lovinescu consideră că recunoașterea elementelor ce țin de migrația primordială din Supremul Nord: Tula hiperboreeană, legendarul Kogaion, Insula Albă, poate susține susține însăși originea polară a întregului neam dacic și întemeierile simbolice ale provinciilor românești.

Cea de-a doua constelație, *Simboluri existențiale asociate Daciei hiperboreene*, include elementele reprezentative pentru justificarea unui mod de viață care articulează din fărâme un mozaic ancestral: credințe, superstiții, rituri, motiv pentru care mixajul mitico-religios devine marcă definitorie iar înserierea nu este decât pur descriptivă, fără pretenția exhaustivității. Segmentul vast, aproape imposibil de cuprins, impune permanente interrelaționări cu simbolurile aparținând constelației geometrizzante, cu care se află în relație de condiționare.

Pornind de la *Cultul lui Zalmoxis și dincolo de el în Dacia mitică hiperboreeană*, alături de Orfeu, Ianus, Hermes, "questa Graalului", până la alte *Credințe, rituri, mituri de tip (pre)creștin*: Apollo - Bunul Dumnezeu, Saturnus - Bătrânul Crăciun, Blajinii, Nedeile, și inclusiv cele de tip *cult animalier (pre)dacic*: șarpele de pe caduceul dacic, mistrețul, ursul, și adiacent lebăda, pasărea Phoenix, se asigură pe marginea unui sincretism mitico-religios reale dovezi prin care aceste

embleme ale Polului susțin simboluri și ritualuri care funcționau/funcționează pe teritoriul autohton de milenii.

Bazinul mitico-simbolic pe care a încercat să-l prefigureze indirect autorul trimite către forme cultice deosebit de complexe. Analizele lui Vasile Lovinescu demonstrează faptul că, de-a lungul vremurilor, ca într-un athanor temporal, s-au precipitat numeroase simboluri și variate semnificații care nu s-au pierdut, cel mult sunt oculuate, omului modern arătându-i-se astăzi doar vârful aisbergului.

În aceeași măsură, portretul spiritual pe care autorul îl schițează poporului în descendență hiperboreană se clădește pe un impresionant tezaur de elemente ce aparțin vastului câmp mitico-religios universal, ce stă mărturie pentru trecut dar reverberează și în prezent, uneori cu aceeași greutate valorică, în basme și colinde, constituind astfel incontestabile argumente ce țin de protogândirea autohtonă.

Astfel, simbolul la Vasile Lovinescu păstrează semnificații general acceptate dar capătă și valențe distinctive, evidențiind faptul că spațiul cultural autohton este unul ales, binecuvântat în a fi adunat sub semnul lui coordonate fizice și spirituale care-i asigură garanția apartenenței la marele rezervor simbolic universal, fără însă a-i leza identitatea.

Capitolul al IV-lea, *Recursul la simbol – modalitate de ordonare a unei hermeneutici originale în spațiul literar românesc*, propune demonstrarea existenței unei unui algoritim propriu de argumentare, operant în studiile pe marginea textelor literare, a reprezentărilor heraldice și a celor iconografice.

Subcapitolul *Creația lui Vasile Lovinescu. Pentru o hermeneutică totalizantă* pune în evidență, pe fondul unui sumar excurs cronologic în hermeneutica universală și cea românească, importanța textelor autorului, prin raportare directă la cele două spații culturale.

Pe terenul strict al scrierilor aparținând spațiului autohton plasarea creației lui Vasile Lovinescu este una simbolică. Prin textele acestuia se asigură liantul între generații. Studiile sale lasă în urmă istorismul ca formulă principală de abordare analitică (Vasile Pârvan, Nicolae Densușianu) și se plasează la confluența a trei generații de hermeneuți: interbelici (Lucian Blaga, Nae Ionescu, Mircea Eliade, Mircea Vulcănescu, Octav Băncilă); postbelici (Constantin Noica, Sergiu Al-George, Ioan Petru-Culianu, Alexandru Paleologu, Adrian Marino) și contemporani (Gabriel Liiceanu, Andrei Pleșu, Victor Ieronim Stoichiță, Andrei Cornea, Cornel Mihai Ionescu, Ștefan Afloarei). De toți aceștia se detașează prin conjugarea dimensiunii științifice cu supralicitrea înclinației către mit și religie, arte și filozofie, morală, într-un original sincretism al formulelor ce dovedește că nu era străin de numeroase modele universale. Cât a fost intuiție, cât punere în practică a unor lecturi de gen, rămâne ca timpul să hotărască.

Deși autorul evită teoretizarea, se poate descifra pe marginea scrierilor sale un algoritm de analiză și interpretare ce poate justifica existența unei "hermeneutici totalizante"¹, prezentă încă din textele publicistice.

Astfel, se pot stabili trei pași distincți în analiză, sugerând în evoluția lor însuși Arborele "cu rădăcini cosmice":

1. Polarizarea în jurul simbolului = dispersia rădăcinilor adânc înfipte în "solul" cosmic → racorduri, mixaj.
2. Confirmarea elementelor de tip misteric = efectul "surpriză" ----- → verticalitatea "inversă".
3. Confirmarea treptelor = multiplicarea ----- → prin confirmarea treptelor inițiatice.

Mecanismul propriu de analiză și interpretare, dublat de un instrumentar stăpânit cu fermitate cu exemple din toate sferile culturii, autorul îl aplică în descifrarea și comentarea unor sensuri ce susțin semnificații inusitate pe marginea unor texte puțin sau aproape deloc cunoscute.

Astfel, în subcapitolul *Folclorul – imaginea unei lumi ocultate* se subliniază pe marginea schemei de analiză existența unei teze ferm conturate: numeroase colinde, balade sau basme mai puțin cunoscute sunt relevante în negarea dimensiunilor folclorice. În descendență guénoniană, Vasile Lovinescu demonstrează că acestea sunt mesaje non-/supraumane, transmise pe cale divină, a cărora apartenență trebuie raportată doar la Tradiția Primordială. Astfel, folclorul dezvăluie însemnele unei lumi ocultate, de esență sacră, care atestă pentru spațiul cultural românesc descendența hiperboreeană, iar recursul la simbol scoate la lumină: sensuri sacerdotale, elemente precreștine, confirmări ale participării la marile adevăruri universale, reactualizarea unor evenimente ce țin de întemeierea provinciilor românești în cheie mistică.

Aplicat textelor culte, algoritmul de analiză evidențiază un exercițiu hermeneutic singular în literatura română. În subcapitolul *Literatură cultă și mari inițiați* se subliniază faptul că autorul avansează o teză curajoasă, aceea a negării creativității scriitorilor, cel puțin la nivel tematic, originalitatea lor reducându-se cel mult la nivelul expresiei. Astfel, Vasile Alecsandri, Gheorghe Asachi, Ion Creangă, Mihai Eminescu, Mateiu Caragiale, sunt purtători ai unor misiuni sacre, aparținând unor organizații cu caracter inițiat, foarte frecvente în Moldova sfârșitului de secol al XIX-lea, îndeplinind doar funcțiune tradițională, fără a putea influența valoarea miturilor pe care le transmit. Identificarea pașilor hermeneutici trimite către polarizarea simbolică în jurul însemnelor hiperboreene și în cazul acestor autori, după cum finalitatea demersului analitic demonstrează că opera lor urmărește un traseu inițiat. Această formulă lasă în urmă definitiv oricare dintre modelele de exegeză cunoscute, rolul lui Vasile Lovinescu fiind și aici de cert pionierat, grație căruia spațiul literar românesc se dovedește un teren al misterului, ce se oferă doar celor celor inițiați.

¹ Sintagma este preluată de la Vasile Spiridon, "Analogii răsfrânte", în *Ateneu*, nr. 10, octombrie, 1993.

Existența schemei de analiză transdisciplinară se probează și în subcapitolul *Hermeneutica – de la literatură la heraldică și reprezentări iconografice*, în care se identifică și se comentează pașii interpretativi ai algoritmului de analiză pe marginea stemelor, sigiliilor și icoanelor pe care autorul le supune comentariului.

În cazul heraldicii autorul subliniază caracterul hermetic al balzonului, ca ilustrare a valorilor inițiatice reperabile în cazul unor schițe care însoțesc textul lui Mateiu Caragiale, *Craii de Curtea Veche* și a unor variante ale stemei Moldovei, care, în accepția lui Vasile Lovinescu, sunt construite de tip *Magnum Opus*.

În ceea ce privește iconografia, demonstrațiile pe marginea unei icoane creștine de pe Columna Traiană și cele aferente reprezentării Sfântului Arhanghel Mihail din icoana de la Mănăstirea Văratec, sunt argumente în favoarea acceptării Tradiției Primordiale drept credință anterioară creștinismului, din care acesta din urmă și-ar fi tras seva, o pledoarie pentru sincretismul religios, pe care autorul l-a gândit, în spiritul ratașării sale islamice, tot ca aplicație la nivel deschidere a spațiului cultural românesc în raport cu cel universal.

Preferința pentru sensul ocultat, metafizic, transcendent, pentru semnificații ce nu se oferă de cele mai multe ori unei lecturi "de suprafață", ci solicitând o inițiere prealabilă, rămâne cheia fundamentală de lectură propusă de hermeneutica lui Vasile Lovinescu. Demersul său analitic și interpretativ își dovedește originalitatea și justetea transgresând cadrele unui singur domeniu, punând astfel în evidență rolul simbolul, indiferent de natura lui, într-o varietate de forme și nuanțe, ca element structurant al mesajelor ocultate, dar și ca factor ce ghidează lectura către o țintă unică: demonstrarea permanenței Tradiției, în descendență hiperboreeană în spațiul cultural românesc dintotdeauna.

În **Capitolul al V-lea, (Ne)limitele receptării textelor lui Vasile Lovinescu**, sunt propuse cele mai cunoscute dintre punctele de vedere exegetice privitoare la opera lui Vasile Lovinescu și se evidențiază paradoxul legat de faptul că, deși este o creație cu o spectaculoasă deschidere ideatică, își are relativ închise porțile receptării. Această "limitare" se datorează, cu siguranță, și din cauza caracterului complex al scriiturii dat de saturația mitico-simbolică dar și a dominantei elementelor de doctrină tradițională.

În acest sens, în subcapitolul *Receptarea ca Magnum Opus* se subliniază faptul că cele mai multe comentarii pe marginea textelor lui Vasile Lovinescu sunt de tip recenzie sau note sporadice în contexte vizând exegeza sau/și hermeneutica literară. Cu multă ușurință se poate identifica o primă treaptă în care sunt adunate opinii dintre cele mai variate, unele laudative, altele acuzatoare. Critica literară pare să fi trecut abia de primul prag al descifrării unei opere atât de complexe, de acel *Nigredo* interpretativ. Această "stagnare" poate fi justificată prin numeroși factori ce încă "păzesc pragul" creației: scrisul doctrinar; saturarea mitico-simbolică ce trimite la un scris de tip

enciclopedic; imposibilitatea încorsetării în categorie a scrisului unic, inimitabil; accesibilitatea relativă la text (articolele din periodice sunt foarte greu de consultat, iar studiile re-editate sunt inconsecvente în respectarea cronologiei operei dar chiar și a conținutului).

În *De la discipol la maestru* se demonstrează că primii exegeți sunt chiar discipolii lui Vasile Lovinescu. Cei care s-au maturizat spiritual alături sau în umbra creației operei lui Vasile Lovinescu au devenit astfel și primii exegeți. Lor li se datorează cele trei studii cunoscute până la această dată consacrate creației maestrului.²

Parcurgând în mod asumat drumul de la discipol la maestru spiritual, Vasile Lovinescu a înrâurit definitiv personalitatea celor care l-au ales drept mentor sau poate chiar el i-a ales. Faptul că în prezent există, din ce în ce mai mult, o vizibilă aplecare către Tradiție, fie și prin formele considerate de unii desuete, se datorează, cu siguranță, magistrului. Din acest punct de vedere, cei tentați de inefabilul inițierii, dar și de fascinanta lume a simbolului pot vedea în Vasile Lovinescu atât un ocultator dar și un revelator al adevărilor ezoterice. Marele merit al celor ce i-au înțeles și dus mai departe ideile rămâne înaintea de toate acela de a nu fi lăsat să se aștearnă uitarea peste scrierile sale.

În subcapitolul *Exegeza. Imposibilitatea încorsetării în categorie* se demonstrează faptul că ceea ce s-a scris până la momentul actual despre creația lui Vasile Lovinescu nu este decât receptare "de suprafață" sau "critică de întâmpinare". Aplicând clasificarea propusă de Umberto Eco în *Limitele lecturii*³, materialele exegetice pot fi clasificate în funcție de trei unghiuri către care se poate orienta actul critic. Există articole ce propun o sporită atenție "orientată pe autor" și aici sunt evidente remarcile cu privire la tezismul scriiturii, datorită împărțirii tezelor doctrinare (Dan Stanca, Florin Mihăescu, Roxana Cristian, Cornel Ungureanu, Grigore Ilisei, Ion Pop-Curșeu, Friedrich Michael, Doinița Milea, Dan Perșa, Jeana Morărescu). Un alt set de articole propune focalizarea "pe operă", pe tematism, pe recurența unor mituri sau structuri proprii universului creației, subliniindu-se aici valoarea de înnoitor în mito-critică (Cornel Moraru, Petrișor Militaru, Vasile Spiridon, Ioan Holban, Mircea Braga, Silvia Chițimia). În cea de-a treia categorie "orientată pe receptor", asociată criticii impresioniste, se pot încadra cele mai multe dintre aprecieri (Romanița Constantinescu, Codrin Liviu Cuțitaru, Simona Șora, Eugen Simion, Mircea Mihăeș, Mihai Georgia, Laura Bișoc, Cristian Livescu, Petru Bejan, Maria Genescu, Florin Manolescu, Andrei Stavilă), motiv pentru care se poate opera cu un subcriteriu, aferent cronologiei textelor, o astfel de perspectivă demonstrând faptul că anumite compartimente sunt aproape ignorate: publicistica, corespondența și scrierea de tip jurnal, după cum se poate vorbi și despre o atenție considerabilă acordată îndeosebi volumelor ce țin de hermeneutica literară.

² Florin Mihăescu și Roxana Cristian, *op.cit.*; Florin Mihăescu, *Treptele cunoașterii inițiatice la Vasile Lovinescu*, Editura Arhetip, București, 2003; Dan Stanca, *Contemplatorul solitar*, Editura Institutul European, Iași, 1997.

³ Cf. Umberto Eco, *Trei tipuri de intenții*, în *Limitele interpretării*, Editura Polirom, Iași, 2007, p. 30-33.

Considerațiile finale, **În loc de concluzii**. Pentru o viziune poliedrală a demersului simbolic, sintetizează punctele de noutate pe care le aduce prezenta lucrare, precum și deschiderea către alte posibile alte interpretări pe care le poate sugera fiecare nouă lectură a textelor lui Vasile Lovinescu.

Parte integrantă a prezentei lucrări este și **Glosarul contextual**, în care sunt selectate numeroase simboluri și concepte recurente în creația lui Vasile Lovinescu, cele mai multe aparținând universului hiperboreean pe care îl re-construiește autorul prin raportarea la spațiul cultural românesc. Acestea sunt însoțite de accepții selectate din cele mai cunoscute dicționare tematice, ca o confirmare a justității semnificațiilor cu care operează autorul.

Segmentul final, **Referințe bibliografice**, ordonează alfabetic lucrări din domeniile aferente ariilor tematice ale creației autorului Vasile Lovinescu: simbologie, istorie, literatură, heraldică, religie, filosofie, alchimie, precum și lucrări de cercetare științifică: teze de doctorat și anuare universitare. Materialul este ordonat în cinci compartimente: *Lucrări de referință*, *Alte studii de referință*, *Dicționare și enciclopedii*, *Studii de teorie și critică* și *Referințe electronice*.

Fără a epuiza ideile și resursele bibliografice, cercetarea de față se dorește o invitație la lectură pe marginea unor texte curajoase, aparținând unei personalități culturale fără egal, care a încercat într-un mod cu totul original să re-definească spațiului cultural românesc printr-o grilă modernă.

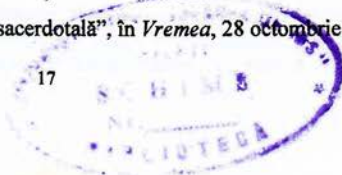
Astfel, analiza sistemică, deschisă de altfel și altor interpretări decât cele prezente, dimensionează un ansamblu coerent de expresie, care individualizează o operă de tip *hermeneutica aperta*, ce poate fi încadrată în seria valorică a simbologiei autohtone și universale.

Lectura creației lui Vasile Lovinescu devine ea însăși un demers inițiativ asumat, bazat pe convingerea că efortul creator al acestuia va avea darul să ofere cititorului șansa de a păstra, pe drumul sinuos de la realitate la mit și înapoi, dincolo de timp și de spațiu, Creanga de aur oferită printr-o creație originală.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

Lucrări de referință

- LOVINESCU, "O nouă Spartă", în *Vremea*, 25 ianuarie 1933.
- LOVINESCU, Vasile, "Aldous Huxley. Câteva considerații asupra romanului de analiză", în *Vremea*, 2 iulie 1933.
- LOVINESCU, Vasile, "La Lenin prin Petru cel Mare", în *Vremea*, 16 iulie 1933.
- LOVINESCU Vasile, "Wagner pe Muntele Magic", în *Vremea*, 30 iulie 1933.
- LOVINESCU, Vasile, „Rugăciunea”, în *Vremea*, 15 octombrie, 1933.
- LOVINESCU, Vasile, "Meister Eckhart", în *Vremea*, 22 octombrie 1933.
- LOVINESCU, Vasile, "Despre importanța negațiunii", în *Vremea*, (I), 26 octombrie 1933.
- LOVINESCU, Vasile, "Despre importanța negațiunii", în *Vremea*, (II), 10 decembrie 1933.
- LOVINESCU, Vasile, "Fetișul păcii", în *Vremea*, Crăciun 1933;
- LOVINESCU, Vasile, "Mistica fascismului", în *Vremea*, 14 ianuarie 1934.
- LOVINESCU, Vasile, "O nouă rasă de stăpâni", în *Vremea*, 18 februarie 1934.
- LOVINESCU, Vasile, "Scandaluri", în *Vremea*, 18 martie 1934.
- LOVINESCU, Vasile, "André Suarés", în *Vremea*, 15 aprilie 1934.
- LOVINESCU, Vasile, "La libertate", în *Vremea*, Paști 1934.
- LOVINESCU, Vasile, "Constantin Brâncoveanu", în *Vremea*, 27 mai 1934.
- LOVINESCU, Vasile, "Alfred Strauss", în *Vremea*, 10 iunie 1934.
- LOVINESCU, Vasile, "Elisabeta de Austria. Împărăteasa singurătații", în *Vremea*, 17 iunie 1934.
- LOVINESCU, Vasile, "Opinia publică", în *Vremea*, 8 iulie 1934.
- LOVINESCU, Vasile, "Publicarea ineditelor lui Nicolae Milescu", în *Vremea*, 15 iulie 1934.
- LOVINESCU, Vasile, "Marea - principiu femel", în *Vremea*, 29 iulie 1934.
- LOVINESCU, Vasile, "Uniune națională și Front de Stânga", în *Vremea*, 16 septembrie 1934;
- LOVINESCU, Vasile, "Muzică apolinică și muzică dionisiacă", în *Vremea*, 23 septembrie 1934.
- LOVINESCU, Vasile, "Responsabilitatea spiritului", în *Vremea*, 30 septembrie 1934.
- LOVINESCU, Vasile, "Josepf Schneiderfranken (Bô Yin Râ)", în *Azi*, , an III, nr. 4, octombrie 1934.
- LOVINESCU, Vasile, "Spre națiunea integrală", în *Vremea*, 7 octombrie 1934.
- LOVINESCU, Vasile, "Despre sentimentul solemn al existenței", în *Vremea*, 14 octombrie 1934.
- LOVINESCU, Vasile, "Raymond Poincare", în *Vremea*, 21 octombrie 1934.
- LOVINESCU VASILE, "Calea războinică și calea sacerdotală", în *Vremea*, 28 octombrie 1934.

- LOVINESCU, Vasile, "De vorbă cu Julien Sorel", în *Vremea*, 11 noiembrie 1934.
- LOVINESCU, Vasile, "Geniul nedelicateții. Reflexii asupra cazului Lawrence", în *Vremea*, 18 noiembrie 1934.
- LOVINESCU, Vasile, "Note piradelliene. Pe marginea Premiului Nobel 1934", în *Vremea*, 2 decembrie 1934.
- LOVINESCU, Vasile, "Credo ut sciam", în *Vremea*, Crăciun 1934.
- LOVINESCU, Vasile, "Exercițiile spirituale ale Sf. Ignațiu de Loyola", în *Azi*, an. IV, nr. 1 ianuarie-aprilie 1935.
- LOVINESCU, Vasile, "Experiența Italiei", în *Vremea*, 7 aprilie 1935.
- LOVINESCU, Vasile, "Primavera", în *Vremea*, Paști, 1935.
- LOVINESCU, Vasile, "Săptămâna cărții", în *Vremea*, 19 mai 1935.
- LOVINESCU, Vasile, "Excelențele în wagon-lit", în *Vremea*, 26 mai 1935.
- LOVINESCU, Vasile, "Ochi am, dar nu văd...", în *Vremea*, 9 iunie 1935.
- LOVINESCU, Vasile, "Lord Cromer", în *Vremea*, 1935.
- LOVINESCU, Vasile, "Jocul de puzzle politic în Franța", în *Vremea*, 9 iunie 1935.
- LOVINESCU, Vasile, "Un rege și un popor", în *Vremea*, 16 iunie 1935.
- LOVINESCU, Vasile, "Inteliguenția", în *Vremea*, 7 iulie 1935.
- LOVINESCU, Vasile, "Inițiatul, om nou și om veșnic", în *Vremea*, Crăciun 1935.
- LOVINESCU, Vasile, "Melancolii, recapitulări...", în *Vremea*, Anul Nou 1935.
- LOVINESCU, Vasile, "Anno Domini 1935", în *Vremea*, 5 ianuarie 1936.
- LOVINESCU, Vasile, "Fasciști englezi. Sir Edward Mosley", în *Vremea*, 19 ianuarie 1936.
- LOVINESCU, Vasile, "Căpitanul Eden", în *Vremea*, 26 ianuarie 1936.
- LOVINESCU, Vasile, "Regele în Anglia", în *Vremea*, 9 februarie 1936.
- LOVINESCU, Vasile, "Pierre-Etienne Flandin", în *Vremea*, 23 februarie 1936.
- LOVINESCU, Vasile, "Măreția și amărăciunile unei meserii", în *Vremea*, 1 martie 1936.
- LOVINESCU, Vasile, "Suveranul captiv", în *Vremea*, 26 aprilie 1936.
- LOVINESCU, Vasile, "Ceartă între auguri", în *Vremea*, 1937.
- LOVINESCU, Vasile, "În căutarea frumosului", în *Vremea*, 1937.
- LOVINESCU, Vasile, "Scrisori de la... René Guénon", în *Caiete critice*, 9-11 (82-84)/1994.
- LOVINESCU, Vasile, *Al patrulea hagialâc. Exegeza nocturnă a Crailor de Curtea Veche*, Editura Cartea Românească, București, 1981; Ediția a II-a Editura Rosmarin, București, 1996.
- LOVINESCU, Vasile, *Creangă și Creanga de Aur*, Editura Cartea Românească, București, 1989; ediția a II-a integrală, Editura Rosmarin, București, 1996.
- LOVINESCU, Vasile, *Monarhul ascuns*, Editura Institutul European, Iași, 1992; ediția a II-a, Editura Institutul European, Iași, 1999.

- LOVINESCU, Vasile, *Incantația singelui*, Editura Institutul European, Iași, 1993; ediția a II-a, Editura Institutul European, Iași, 1999;
- LOVINESCU, Vasile, *Jurnal Alchimic*, Editura Institutul European, Iași, 1994; ediția a II-a, Editura Institutul European, Iași, 1999.
- LOVINESCU, Vasile, *Mitul sfâșiat (mesaje străvechi)*, Editura Institutul European, Iași, 1993; Ediția a II-a, Editura Institutul European, Iași, 1999.
- LOVINESCU, Vasile, *Interpretarea esoterică a unor basme și balade populare românești*, Editura Cartea Românească, București, 1993; ediția a II-a, Editura Cartea Românească, București, 2000.
- LOVINESCU, Vasile, *Steaua fără nume*, Editura Rosmarin, București, 1994.
- LOVINESCU, Vasile, *Dacia Hiperboreană*, Editura Rosmarin, București, 1994; ediția a II-a, Editura Rosmarin, București, 1996.
- LOVINESCU, Vasile, *Scrisori crepusculare*, Editura Rosmarin, București, 1995.
- LOVINESCU, Vasile, *O icoană creștină pe Columna traiană*, Editura Cartea Românească, București, 1996; *Meditații, simboluri, rituri*, Editura Rosmarin, București, 1997.
- LOVINESCU, Vasile, *Însemnări inițiatice*, Editura Rosmarin, București, 1997
- LOVINESCU, Vasile, *Meditații, simboluri, rituri*, Editura Rosmarin, București, 1997.

Dicționare și enciclopedii (selectiv)

- BENOIST, Luc, *Semne, simboluri și mituri*, Editura Humanitas, București, 1995.
- BIEDERMANN, Hans, *Dicționar de simboluri*, I-II, Editura Saeculum I.O., București, 2002.
- CHEVALIER, Jean și GHEERBRANT, Alain, *Dicționar de simboluri*, I-III, Editura Artemis, 1994.
- CLEMENT, Elisabeth; DEMONQUE, Chantal; HANSEN-LOVE, Laurence și KAHN, Pierre, *Filosofia de al A la Z*, Editura All Educational, București, 1999.
- COGANAC, Maurice, *Simboluri biblice*, Editura Humanitas, București, 1997.
- DRĂGUȚ, Vasile, *Dicționar enciclopedic de artă medievală românească*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1976.
- EVSEEV, Ivan, *Enciclopedia simbolurilor religioase și a arhetipurilor culturale*, Editura "Învierea", Timișoara, 2007.
- GIBSON, Clare, *Semne și simboluri*, Editura Aguilla'93, București, 1993.
- EVSEEV, Ivan, *Enciclopedia simbolurilor religioase și arhetipurilor culturale*, Editura "Învierea", Timișoara, 2007.
- FERBER, Michael, *Dicționar de simboluri literare*, Editura Cartier, București, 1999.
- FERRARI, Anna, *Dicționar de mitologie greacă și romană*, Editura Polirom Iași, 2003.
- KERNBACH, Victor, *Dicționar de mitologie generală*, Editura Albatros, București, 1995.

- POP, Alexandru, *Dicționar de alchimie ilustrat*, Editura Paralela 45, București, 2006.
- SALA ROSE, Rosa, *Dicționar de mituri și simboluri ale nazismului*, Editura Paralela 45, București, 2005.
- STOIAN, Ion M., *Dicționar religios*, Editura Garamond, București, f.a.
- WALTER, Philippe, *Mitologie Creștină*, Editura Artemis, București, 2005.
- ZACIU, Mircea; PAPAHAĞI, Marian și SASU Aurel, (coordonatori), *Dicționarul Scriitorilor Români*, D-L, Editura Fundației Culturale Române, București, 1998.
- ***, *Dicționarul General al Literaturii Române*, Editura Academiei, L-O, Editura Univers Enciclopedic, București, 2005.

Studii de teorie și critică (selectiv)

- AFLOAREI, Ștefan, *Întâmplare și destin*, Institutul European, Iași, 1993.
- AFLOAREI, Ștefan, *Lumea ca reprezentare a celuilalt*, Editura Institutului European, Iași, 1994.
- AFLOAREI, Ștefan, *Cum este posibilă filosofia în Estul Europei?*, Editura Polirom, Iași, 1997.
- AGRIGOROAEL, Eugen, *Țara neuitatelor constelații. Folclor arhaic românesc*, Editura Junimea, Iași, 1981.
- ANGELESCU, Silviu, *Mitul și literatura*, Editura Univers, București, 1999.
- ANTONESCU, Teohari, *Cultul cabirilor în Dacia*, Editura Saeculum I.O., București, 2005.
- AL-GEORGE, Sergiu, *Arhaic și universal*, Editura Eminescu, București, 1981.
- AL-GEORGE, Sergiu, *Limbă și gândire în cultura indiană*, Editura Paralela 45, București, 2005.
- DE AQUINO, Thoma, *Opere, I. Despre Dumnezeu*, Editura Științifică, București, 1997.
- BACHELARD, Gilbert, *Psihanaliza focului*, Editura Univers, București, 2000.
- BACHELARD, Gaston, *Apa și visele*, Editura Univers, București, 1999.
- BALOTĂ, Nicolae, *Peregrin prin patria cuvintelor*, Editura Europress, București, 2009.
- BARBER, Richard, *Sfântul Graal. Imaginație și credință*, Editura Aquila'93, Oradea, 2005.
- BARTHES, Roland, *Mitologii*, Editura Institutul European, Iași, 1997.
- BAUDRILLARD, Jean, *Celălalt prin sine însuși*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 1997.
- BĂDESCU, Ilie, *Timp și cultură. Trei teme de antropologie istorică*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1988.
- BĂDESCU, Laura, *Retoria poeziei religioase a lui Nichifor Crainic*, Editura Minerva, București, 2000.
- BEHAEGHEL, Julien, *Biblia în lumina simbolurilor*, Editura Paralela 45, București, 2010.
- BEJAN, Petru, "Notes sur l'herméneutique de Vasile Lovinescu", *Analele Științifice ale Universității "Al. I. Cuza" din Iași* (serie nouă), Filosofie, Tomul XLIII-XLIV, 1997-1998.

- BEJAN, Petru**, *Istoria semnelui în patristică și scolastică*, Editura Fundației "Axis", Iași, 1999.
- BERNARD, Raymond**, *O lume ascunsă*, Editura Aldo Press, București, 1988.
- BERNEA, Ernest**, *Cadre ale gândirii populare românești*, Editura Humanitas, București, 2005.
- BERNEA, Ernst**, *Spațiu, timp și cauzalitate la poporul roman*, Editura Humanitas, București, 2005.
- BIȘOC, Laura**, "Expansiunea pe orizontală", în *Caiete critice*, vol. 1, nr. 3, martie 1990.
- BLAGA, Lucian**, *Spațiul mioritic*, Editura Humanitas, București, 1994.
- BLAGA, Lucian**, *Zări și etape*, Editura Humanitas, București, 2003.
- BLEAHU, Marcel**, *Omul și peștera*, Editura Sport-Turism, București, 1978.
- BOIA, Lucian**, *Istorie și mit în conștiința românească*, Editura Humanitas, București, 2000.
- BORBELY, Ștefan**, *Mitologie generală*, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2004.
- BORELLA, Jean**, *Criza simbolismului religios*, Editura Institutul European, Iași, 1995.
- BOTE, Lidia**, *Simbolismul românesc*, Editura pentru Literatură, București, 1966.
- BOULANGER, André**, *Orfeu. Legături între orfism și creștinism*, Editura Meta, București, 1992.
- BRAGA, Corin**, *Lucian Blaga. Geneza lumilor imaginare*, Editura Institutul European, Iași, 1998.
- BRAGA, Corin**, *10 studii de arhetipologie*, Editura Dacia, Cluj, 1999.
- BRAGA, Corin**, *De la arhetip la anarhetip*, Editura Polirom, București, 2006.
- BRAGA, Mircea**, "Creangă și simnul simbolurilor", în *Transilvania*, vol. 19, 3/1990.
- BULGAKOV, Serghei**, *Icoana și cinstirea sfințelor icoane*, Editura Anastasia, București, 2000.
- BUCURESCU, Adrian**, *Dacia secretă*, Editura Arhetip, București, 1997.
- BUCURESCU, Adrian**, *Dacia magică*, Editura Arhetip, București, 1999.
- BURCKHARDT, Titus**, *Islamul. Introducere în doctrinele ezoterice*, Editura Herald, București, 2004.
- BUSUIOCEANU, Alexandru**, *Zamolxis*, Editura Meridiane, București, 1985.
- CAILLOIS, Roger**, *Omul și sacrul*, Editura Nemira, București, 1997.
- CARAMAN, Petru**, *Pământ și apă*, Editura Junimea, Iași, 1984.
- CASSIRER, Ernst**, *Eseu despre om. O introducere în filosofia culturii umane*, Editura Humanitas, București, 1994.
- CASSIRER, Ernst**, *Filosofia formelor simbolice*, Editura Paralela 45, București, 2008.
- CĂLINESCU, George**, *Opera lui Mihai Eminescu, I*, Editura Minerva, București, 1976.
- Căzan, Ileana**, *Imaginar și simbol în heraldica medievală*, Editura Silex, București, 1996.
- CERNĂTESCU, Radu**, *Literatura luciferică. O istorie ocultă a literaturii române*, Editura Cartea Românească, București, 2010.
- CERNOVODEANU, Dan**, *Știința și arta heraldică în România*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1977.
- CHÉVALIER, Jean**, *Sufismul. Doctrină, ordine, maeștri*, Editura Herald, București, 2002.

- CHIRILĂ, Irina, "Vasile Lovinescu - anatomia piciorului de plai și a gurii de rai", în *Convorbiri literare*, vol. 131, nr. 2, februarie 1998.
- CHIȚIMIA, Silvia, "Balada Șarpele. O narațiune vizuală creștină", în *Anuarul Institutului de Etnografie și Folclor "Constantin Brăiloiu"*, Serie nouă, an 1, nr.1 (1990).
- CHIȚIMIA, Silvia, "Elemente de cosmogonie arhaică în balada Soarele și Luna", în *Anuarul Institutului de etnografie și folclor "Constantin Brăiloiu"*, tom 3, (1992).
- CHIȚIMIA, Silvia, "Simbolica verdelui în colinde", în *Anuarul Institutului de etnografie și folclor "Constantin Brăiloiu"*, tom 5, (1994).
- CHIȚIMIA, Silvia, "Dacia Hyperboreeană și Graalul", în *Caiete critice*, 9-11 (82-84) /1994.
- CHIȚIMIA, Silvia, "Geografie și mit la nordul Dunării", în *Anuarul Institutului de etnografie și folclor "Constantin Brăiloiu"*, tom 6, (1995), p. 32.
- CHIȚIMIA, Silvia, "Caduceul hermetic în literatura populară", în *Anuarul Institutului de Folclor "Constantin Brăiloiu"*, Tom 8, 1997.
- CIFOR, Lucia, *Principii de hermeneutică literară*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2006.
- CODOBAN, Aurel, *Sacru și ontofanie*, Editura Polirom, Iași, 1998.
- CODOBAN, Aurel, *Filosofia ca gen literar*, Editura Idea Design & Print, Cluj, 2005.
- COJANU, Daniel, *Ipostaze ale simbolului în lumea tradițională*, Editura Lumen, Iași, 2009.
- COMAN, Mihai, *Sora Soarelui, Schițe pentru o frescă mitologică*, Editura Albatros, București, 1983.
- COMAN, Mihai, *Bestiarul mitologic românesc*, Editura Fundației culturale române, București, 1996.
- COMAN, Mihai, *Mass-media – mit și ritual. O perspectivă antropologică*, Editura Polirom, Iași, 2003.
- COMAN, Mihai, *Studii de mitologie*, Editura Nemira, București, 2009.
- COMAN, Mihai, *Introducere în antropologia culturală. Mitul și ritul*, Editura Polirom, Iași 2008.
- CONSTANTINEANU, Mihail, *Doctor la oameni de seamă*, Editura Anastasia, București, 2000.
- CONSTANTINESCU, Romanîța, "Străfulgerați de priviri feline", în *România literară*, an XXV, nr. 27, 9-15 sept. 1992.
- COOMARASWAMY, Ananda K., *Hinduism și budism*, Editura Timpul, Iași, 1997.
- CORNEA, Paul, *Introducere în teoria lecturii*, Editura Polirom, Iași, 1998.
- CORNEA, Paul, *Interpretare și raționalitate*, Polirom, Iași, 2006.
- COTOȘAN, Alunița, "Prințul Arcanelor", în *Caiete Critice*, 9-11(82-84) / 1994.
- CRAINIC, Nichifor, *Puncte cardinale în haos*, Editura Timpul, Iași, 1996.
- CRISTIAN, Roxana, "Vasile Lovinescu. Incatația colindelor", în *Manuscriptum*, nr. 2-4, 1991(83-85), anul XXII.

- CRISTIAN, Roxana și MIHĂESCU, Florin, "Vasile Lovinescu", în *Manuscriptum*, 1-4/1992 (86-89), anul XXIII.
- CRISTIAN, Roxana și MIHĂESCU, Florin, "Ispirescu și Cosița de aur", în *Manuscriptum*, 1-4/1992 (86-89), anul XXIII.
- CRISTIAN, Roxana, *Laudă numelui*, în "Adevărul literar și artistic", 12 iulie 2005.
- CRIȘAN, Ion Horațiu, *Civilizația geto-dacilor*, II, Editura Dacica, București, 2008.
- CRIȘAN, Ion Horațiu, *Spiritualitatea geto-dacilor. Repere istorice*, Editura Albatros, București, 1986.
- CULIANU, Ioan-Petru, *Studii românești, I, Fantasmeme nihilismului. Secretul doctorului Eliade*, Editura Nemira, București, 2000.
- CUȚITARU, Florin Liviu, "Despre ocultări mai vechi și mai noi", în *Cronica*, nr. 15/1289, Anul XXVII, 1-15.VIII.1992.
- DAICOVIU, Constantin, *Așezările dacice din munții Orăștiei*, Editura Academiei Populare Române, București, 1951.
- DANA, Dan, *Zalmoxis. De la Herodot la Mircea Eliade*, Editura Polirom, Iași, 2008.
- DANIÉLOU, Jean, *Simbolurile creștine primitive*, Editura Amacord, Timișoara, 1998.
- DÂNCU, Vasile Sebastian, *Comunicarea Simbolică. Arhitectura discursului publicitar*, Editura Dacia, Cluj, 2009.
- DEBUISSON, Daniel, *Mitologii ale secolului XX*, Editura Polirom, Iași, 2003.
- DENSUȘIANU, Nicolae, *Dacia preistorică*, Institutul de Arte Grafice „Carol Göbl”, București, 1913.
- DERRIDA, Jacques, *Credință și Cunoaștere. Veacul și Iertarea*, (interviu cu Michel Wieviorka), Editura Paralela 45, București, 2003.
- DESCARTES, René, *Meditații metafizice*, Editura Crater, Cluj, f.a.
- DIEL, Paul, *Divinitatea. Simbolul și semnificația ei*, Editura Institutul European, Iași, 2002.
- DILTHEY, Wilhelm, *Construcția lumii istorice în științele spiritului*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1999.
- DIMITRIU, Eugen, *Lovineștii*, Editura "Spiru Haret", Iași, 2001.
- DITTMAN, Lorentz, *Stil. Simbol. Structură*, Editura Meridiane, București, 1988.
- DORFLES, Gille, *Estetica mitului*, Editura Univers, București, 1975.
- DRĂGAN, Gheorghe, *Modele culturale comparate*, Editura Institutul European, Iași, 2005.
- DRĂGAN, Radu, *Muntele înflorit. Contribuții la o hermeneutică a imaginarului*, Editura "Jurnalul literar", București, 1998.
- DUMÉZIL, George, *Mit și epopee*, Editura Științifică, București, 1993.
- DURAND, Gilbert, *Figuri mitice și chipuri ale operei*, București, Nemira, 1998.

- DURAND, Gilbert, *Aventurile Imaginii, Imaginația simbolică. Imaginarul*, Editura Nemira, București, 1999.
- DURAND, Gilbert, *Structurile antropologice ale imaginarului*, Editura Univers Enciclopedic, București, 2000;
- DURAND, Gilbert, *Știința despre om și Tradiția*, Editura Ideea Europeană, București, 2006.
- ECO, Umberto, *Arta și frumosul în estetica medievală*, Editura Meridiane, București, 1999.
- ECO, Umberto, *Limitele interpretării*, Editura Polirom, Iași, 2007.
- ELIADE, Mircea, *Aspecte ale mitului*, Editura Univers, București, 1978.
- ELIADE, Mircea, *Profetism românesc*, Editura Roza Vânturilor, București, 1990.
- ELIADE, Mircea, *Sacrul și profanul*, Editura Humanitas, București, 1992.
- ELIADE, Mircea, *Imagini și simboluri. Eseu despre simbolismul magico-religios*, Editura Humanitas, București, 1994.
- ELIADE, Mircea, *Istoria credințelor și ideilor religioase*, II, Editura Universitas, Chișinău, 1994.
- ELIADE, Mircea, "Scrisoare către Vasile Lovinescu, 7 noiembrie 1970", în *Caiete critice*, 9-11, 1994.
- ELIADE, Mircea, *Mefistofel și androginul*, Editura Humanitas, București, 1995.
- ELIADE, Mircea, *Mituri, vise și mistere*, Editura Univers Enciclopedic, București, 1998.
- ELIADE, Mircea, *Mitul eternei reîntoarceri*, Editura Univers Enciclopedic, București, 1999.
- ELIADE, Mircea, *Insula lui Euthanasius*, Editura Humanitas, București, 2004.
- ELIADE, Mircea, *Tratat de istoria religiilor*, Editura Humanitas, București, 2005.
- ELIADE, Mircea, *Arta de a muri. Antologie*, Ediția a III-a adăugită și îmbunătățită, Editura Eikon, Cluj-Napoca, 2006.
- EVOLA, Julius, *Revolta lumii moderne*, Editura Antet, București, 2005.
- EVOLA, Julius, *Misterul Graalului*, Editura Humanitas, București, 2008.
- EVSEEV, Ivan, *Cuvânt – simbol – mit*, Editura Facla, Timișoara, 1983.
- FAIVRE, Antoine, *Căi de acces la esoterismul occidental. Teozofie. Imaginație. Tradiție*, Editura Nemira, București, 2007.
- FILIP, Vasile, *Universul colindei românești*, Editura Saeculum I.O., București, 1999.
- FLOREA, Florin, *Simbolul și Icoana*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2010.
- FLOREA, Tiberian, *În nada maștrilor*, Editura Vremea XXI, București, 2005.
- FOCHI, Adrian, *Paralele folclorice*, Editura Minerva, București, 1984.
- FOUCAULT, Michel, *Cuvintele și lucrurile*, Editura Univers, București, 1996.
- FRAZER, James George, *Creanga de aur*, I, Editura Minerva, București, 1980.
- FREUD, Sigmund, *Opere*, I, București, Editura Științifică, 1991.
- DE FOURIVAL, Richard, *Fiziologul latin. Bestiarul iubirii*, Editura Polirom, Iași, 2006.

- FREUD**, Sigmund, *Eseuri de psihanaliză aplicată*, Editura Trei, București, 1994.
- FRYE**, Northrop, *Anatomia criticii*, Editura Univers, București, 1972.
- GAUCHET**, Marcel, *Dezvrăjirea lumii: o istorie politică a religiei*, Editura Nemira & Co, București, 2006.
- GAVRILUȚĂ**, Nicu, *Antropologia socială și culturală*, Editura Polirom, Iași, 2009.
- GENESCU**, Maria, "Ivan Turbincă: o interpretare ezoterică", în *România literară*, vol. 26, nr. 8, 25 februarie 1993.
- GENESCU**, Maria, "Vocația uimirii", în *România literară*, 27 oct.-2 nov. 1993, an XXVI, nr. 42.
- GEORGIA**, Mihai, "Înspre înțelepciunea tradițională a umanității", în *Steaua*, Anul XLI, Nr. 1, ianuarie 1990.
- GHERASIM**, Gabriel, "Vasile Lovinescu și vechea noastră organizație municipală", în *Oglinda literară*, anul IX, nr. 2103, 2010.
- GHIDIRMIC**, Ovidiu, *Hermeneutica criticii literare*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1994.
- GHIONDEA**, Teodoru, "Realizarea este Marea Operă, ținta supremă a Omului și Universului", în *Adevărul literar și artistic*, vol. 14, nr. 776, 12 iulie 2005.
- GHIONDEA**, Teodoru, "Mărturisire", în *Adevărul literar și artistic*, vol. 14, nr. 776, 12 iulie 2005.
- GHIONDEA**, Teodoru, "Doi maeștri, o singură cale", în *Adevărul literar și artistic*, vol.15, nr. 811, 25 martie 2006.
- GIOVETTI**, Paola, *Mari inițiați ai timpului nostru. Maeștrii căii spirituale*, Editura Nemira, București, 2009.
- GENGEMBRE**, Gérard, *Marile curente ale criticii literare*, Editura Institutul European, Iași, 2000.
- GOETHE**, Johann Wolfgang, *Faust*, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1955.
- GUÉNON**, René, *Criza lumii moderne*, Editura Humanitas, București, 1993.
- GUÉNON**, René, *Demiurgul și alte studii tradiționale*, Editura Herald, București, 2005.
- GUÉNON**, René, *Domnia cantității și semnele vremurilor*, editura Humanitas, București, 2005
- GUÉNON**, René, *Simboluri ale Științei Sacre*, Editura Humanitas, București, 2008.
- GUÉNON**, René, *Inițiere și realizare spirituală*, Editura Herald, 2008.
- GUÉNON**, René, *Scurtă privire asupra inițierii*, Editura Herald, 2008.
- GUÉNON**, René, *Regele lumii*, Editura Institutul European, Iași, 2008.
- GULIAN**, C. I., *Mit și cultură*, Editura Politică, București, 1968.
- HĂULICĂ**, Cristina, *Textul ca intertextualitate. Pornind de la Borges*, Editura Eminescu, București, 1981.
- HEIDEGGER**, Martin, *Ființă și timp*, Editura Humanitas, București, 2003.
- HERIVAN**, Mircea, *Eroi mitologici*, Editura Intercontempres, București, 2000.
- HOLBAN**, Ioan, "Creangă după Creangă", în *Cronica*, vol. 25, nr. 3, 19 ianuarie 1990.

- HUIZINGA, Johan, *Amurgul Evului Mediu*, Editura Meridiane, București, 1993.
- HUSAR, Alexandru, *Studii de estetică. Istoria și teoria artei*, Editura Princeps Edit, Iași, 2008.
- ILISEI, Grigore, "Divanurile înțelepților", în *Dacia literară*, Anul XX, nr. 87 (6/2009).
- IONESCU, Ion, *Începuturile creștinismului românesc daco-roman*, Editura Universității din București, București, 1998.
- IONESCU, Nae, *Curs de metafizică*, Editura Humanitas, București, 1991.
- IONESCU, Vlaicu, "Despre tradiționalismul spiritual în secolul 20. Dialog Eugen Simion-Vlaicu Ionescu", în *Caiete Critice*, 9-11 (82-84) /1994.
- KERNBACH, Victor, *Universul mitic al românilor*, Editura Lucman, București, 2001.
- LE GOFF, Jaques, *Pentru un alt Ev Mediu*, I, Editura Meridiane, București, 1986.
- LEVI-STRAUSS, Claude, *Gândirea sălbatică. Totemismul azi*, Editura Științifică, București, 1970.
- LEVI-STRAUSS, Claude, *Antropologie structurală*, Editura Politică, București, 1978.
- LIICEANU, Gabriel, *Om și simbol*, Editura Humanitas, București, 2005.
- LIVESCU, Cristian, "Studii despre Creangă", în *Ateneu*, an 28, nr. 4 (257), aprilie 1991.
- LOVINESCU, Eugen, "Sburătorul". *Agende literare*, IV, Editura Minerva, București, 2000.
- LUNDIUS, Carolus, *Zamolxis, primul legiuitor al geșilor*, Editura Axa, București, 1999.
- MANOLACHE, Dumitru, *Andrei, Apostolul lupilor*, Editura Dacica, București, 2008
- MANOLESCU, Anca, "Europa și întâlnirea religiilor", în *Secolul XX, nr. 10-12/1999*, 1-3/2000.
- MANOLESCU, Anca, *Locul călătorului. Simbolica spațiului în Răsăritul creștin*, Editura Paideia, București, 2002.
- MANOLESCU, Anca, *Europa și întâlnirea religiilor. Despre pluralismul contemporan*, Editura Polirom, Iași, 2005.
- MANOLESCU, Anca (coordonator) și Pleșu, Andrei, *Europa și întâlnirea religiilor. Despre pluralismul religios contemporan*, Editura Polirom, Iași, 2005
- MANOLESCU, Anca, *Stilul religiei în modernitatea târzie*, Editura Polirom, Iași, 2011.
- MANOLESCU, Anca; PLEȘU, Andrei; PATAPIEVICI, Horia-Roman și LIICEANU, Gabriel, *Sensuri metafizice ale crucii*, Editura Humanitas, București, 2007.
- MANOLESCU, Florin, "Simbologie", în *Luceafărul*, 3 februarie 1993, 5 (153).
- MARIENESCU, Atanasie Marian, *Cultul păgân și creștin*, I, *Sărbătorile și datinile vechi*, Editura Saeculum I.O., București, 2008.
- MARINESCU, Luiza, "Labirintul Crailor", în *Literatorul*, nr. 48-49, anul VI, 269-270, 29 nov.-13 dec. 1996.
- MARINO, Adrian, *Hermeneutica lui Mircea Eliade*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1980.
- MARINO, Adrian, *Introducere în critica literară*, Editura Aius, Craiova, 2007.

- MEHEDINȚI, Simion**, *Creștinismul românesc. Adaos la Caracterizarea etnografică a poporului român*, Fundația Anastasia, București, 1995.
- MESSADIE, Gerald**, *Patruzeci de secole de esoterism*, Editura Nemira, București, 2008.
- MICHAEL, Friedrich**, "Sensul esoteric al tradiției", în *Convorbiri literare*, vol. 131, nr. 2, februarie 1998.
- MIHĂESCU, Florin**, "Doctrină și «tehnică» inițiativă", în *Caiete Critice*, nr. 9-11 (82-84) / 1994.
- MIHĂESCU, Florin**, "Remember, o Matrice a Crailor...", în *Caiete Critice*, 9-11 (82-84) / 1994.
- MIHĂESCU, Florin și CRISTIAN, Roxana**, *Vasile Lovinescu și funcțiunea tradițională*, Editura Rosmarin, București, 1998.
- MIHĂESCU, Florin și CRISTIAN, Roxana**, *René Guénon și tradiția creștină*, Editura Rosmarin, București, 2001.
- MIHĂESCU, Florin**, *Treptele cunoașterii inițiatice la Vasile Lovinescu*, Editura Arhetip, București, 2003.
- MIHĂESCU, Florin**, *Cultură și simbol*, Editura Arhetip, București, 2005.
- MIHĂESCU, Florin**, *Spiritualitate și simbol*, Editura Răzeșu, București, 2005.
- MIHĂESCU, Florin**, "Vasile Lovinescu și muzica", în *Adevărul literar și artistic*, 12 iulie 2005.
- MIHĂESCU, Florin**, "Simbolul lacrimilor", în *Scrieri și studii tradiționale, Caietele cenacului "Vasile Lovinescu" – Hyperion*, Nr. 10, Editura Pontifex, București, 2010
- MIHĂEȘ, Mihai**, "Care e cea mai proastă carte românească?", în *România literară*, nr. 31/7 august 2007.
- MILEA, Doinița, ANTOFI, Simona și CRIHANĂ, Alina**, *Discursul critic românesc actual. Antologie de texte. Studii critice*, Editura Europlus, Galați, 2008.
- MIRCEA, Corneliu și LAZU, Robert** (coordonatori), *Orizontul sacru*, Editura Polirom, 1998.
- MIRON, Paul și ILISEI, Grigore**, *Fălțiceni, mon amour*, Editura Polirom, Iași, 1996.
- MOCEANU, Ovidiu**, *Literă și duh*, Editura Paralela 45, București, 2003.
- MORARU, Cristian**, "A ritual of Memory, Memory of Ritual", în *Cahiers roumains d'études littéraires*, 4/1989.
- MORĂRESCU, Jeana**, "O simplă introducere la «Vasile Lovinescu – filozof hermeneut»", în *Caiete Critice*, 9-11(82-84)/1994.
- MUȘU, Gheorghe**, *Din mitologia tracilor*, Editura Cartea Românească, București, 1982.
- MUTTI, Claudio**, *Penele arhanghelului Intelectualii români și Garda de Fier (Nae Ionescu, Mircea Eliade, Emil Cioran, Constantin Noica, Vasile Lovinescu)*, Editura Anastasia, București, 1997.
- MUTTI, Claudio**, *Guénon în România. Eliade, Vâlsan, Geticus și ceilalți*, Editura Vreamea, București, 2003.

- NIȚU, George, *Elemente mitologice în creația populară românească*, Editura Albatros, București, 1988.
- NOICA, Constantin, *Cuvânt împreună despre rostirea românească*, Editura Eminescu, București, 1987.
- NOUR, Andrei, *Cultul lui Zalmoxis*, Editura Antet, Prahova, f.a.
- OIȘTEANU, Andrei, *Ordine și haos. Mit și magie în cultura tradițională românească*, Editura Polirom, Iași, 2004.
- OLTEAN, Dan, *Religia dacilor*, Editura Saeculum I.O., București, 2002.
- OTTO, Rudolf, *Sacrul*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002.
- PAMFILE, Tudor, *Cerul și podoabele lui. După Crediințele poporului român*, Editura Paideia, București, 2001.
- PAMFILE, Tudor, *Mitologie a poporului român*, I, Editura Vestala, București, 2008.
- PAPADIMA, Ovidiu, *O viziune românească asupra lumii*, Editura Saeculum I.O., București, 2009.
- PERȘA, Dan, "Guenonism și postmodernitate", în *Ateneu*, vol. 43, nr. 9 septembrie 2006.
- PSEUDO-AREOPAGITUL, Dionisie, *Despre numele divine. Teologia mistică*, Editura Institutul European, Iași, 1993.
- PANOFKY, Erwin, *Artă și semnificație*, Editura Meridiane, București, 1980.
- PĂNCULESCU, Cristina, *Taina Kogaionului. Muntele sacru al dacilor*, Editura Ștefan, București, 2008.
- PEIRCE, Charles S., *Semnificație și acțiune*, Editura Humanitas, București, 1990.
- PLATON, *Opere*, I, Editura Științifică, București, 2000.
- PLATON, *Opere complete*, IV, Editura Humanitas, București, 2004.
- PLEȘU, Andrei, *Despre îngeri*, Editura Humanitas, București, 2005.
- PLEȘU, Andrei, *Limba păsărilor*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2007.
- PROPP, Vladimir, *Morfologia basmului*, Editura Univers, București, 1970.
- RIVIÈRE, Patrick, *Sfântul Graal. Istorie și simboluri*, Editura Artemis, București, 1990.
- ROMALO, Dan, *Cronica getă apocrifă pe plăci de plumb?*, Editura Alcor Impex, București, 2005.
- DE SAUSSURE, Ferdinand, *Curs de lingvistică generală*, Editura Polirom, Iași, 1998.
- SCHLEIERMACHER, Friedrich Daniel Ernst, *Hermeneutica*, Editura Polirom, Iași, 2001.
- SCHUON, Frithjof, *A înțelege Islamul*, Editura Humanitas, București, 1994.
- SCHUON, Frithjof, *Unitatea transcendentă a religiilor*, Editura Humanitas, București, 1995.
- SÉDILLOT, Carole, *Secretele alchimiei*, Editura Paralela 45, Pitești, 2009.
- SENDER, Egon, *Icoana, imaginea nevăzutului: elemente de teologie, tehnică și estetică*, Editura Sophia, București, 2005.
- SIMION, Eugen, *Scriitori români de azi*, III, Editura Cartea Românească, București, 1984.

- SIMION, Eugen, "Simbolologul Vasile Lovinescu", în *Caiete Critice*, 9-11 (82-84) /1994.
- SIMION, Eugen, "Jurnalul unui simbololog", în *Caiete Critice*, 9-11 (82-84) /1994.
- SIMU, Octavian, *Dragonul în imaginarul mitologic*, Editura Vestala, București, 2006.
- SOREN, Reynal, *Orfeu și orfismul*, Editura Teora, București, 1998.
- SPIRIDON, Vasile, "Analogii răsfrânte", în *Ateneu*, nr. 10, octombrie, 1993.
- STANCA, Dan, "Vasile Lovinescu sau Evanghelia melancoliei", în *Luceafărul*, nr. 45, 5 decembrie 1990.
- STANCA, Dan, "Ciubăr și Graal", în *Contemporanul - ideea europeană*", nr. 37, 11 septembrie 1992.
- STANCA, Dan, "Funcția sacrificială a anonimatului", în *Caiete Critice*, 9-11 (82-84)/1994.
- STANCA, Dan, "Sacrificiu și anamneză", în *Viața românească*, vol. 89, nr. 3-4, martie-aprilie 1994.
- STANCA, Dan, *Simbol sau vedenie*, Editura Rosmarin, București, 1995.
- STANCA, Dan, *Contemplatorul solitar*, Editura Institutul European, Iași, 1997.
- STAVILĂ, Andrei, "Două cărți în dialog. Drumul de la mit la basm", *Convorbiri literare*, vol. 134, nr. 11, noiembrie 2000.
- STĂNILOAI, Dumitru, *Reflecții despre spiritualitatea poporului român*, Editura Elion, București, 2004.
- STEINER, Rudolf, *Creștinismul ca fapt mistic și misterele Antichității*, Editura Humanitas, București, 1996.
- STEINHARDT, Nicolae, *Monologul polifonic*, Editura Dacia, 2002.
- STINO, Aurel George, *Grădina Liniștii*, Editura Junimea, Iași, 1974.
- ȘORA, Simona, "Logica lui «hop-deoparte»", în *România literară*, vol. 26, nr. 17, mai 1993.
- ȘTEFĂNESCU, Dorin, *Hermeneutica sensului*, Editura Cartea Românească, București, 1994.
- TARBUKIN, Nikolai M., *Sensul icoanei*, Editura Sophia, București, 2008.
- TAROT, Camille, *De la Durkheim la Mauss. Inventarea simbolicului*, Editura Amacord, Timișoara, 2001.
- TAMAS, Mircea A., *Agartha. The Invisible Center*, Rose-Cross Books, Toronto, 2003.
- TĂMAȘ, Mircea A., *Cu moartea pe moarte călcând*, Editura Mirton, Timișoara, 2002.
- TĂMAȘ, Mircea A., *Misterele lui Harap-Alb. Desăvârșirea inițiativă și învierea lumii*, Editura Mirton & Rose-Cross Books, Timișoara, 2004.
- TĂMAȘ, Mircea A. (coordonator), *Oriens. Studii Tradiționale*, Editura Aion, Oradea, 2006.
- TĂMAȘ, Mircea A., *Noime și Rosturi ale Tradiției Primordiale*, Editura Cronica, Iași, 2009.
- TOCILESCU, Grigore, *Dacia înainte de romani*, Tipografia Academiei Române, București, 1880.
- TODOROV, Tzvetan, *Teorii ale simbolului*, Editura Univers, București, 1983.
- TOURNIAC, Jean, *Melchisedec sau Tradiția Primordială*, Editura Herald, București, 2009.

- TRISMEGISTOS**, Hermes Mercurius, *Tabula Smaragdina. Divinul Poimandrēs*, Editura Herald, București, 2006.
- ȚUȚEA**, Petre, *Între Dumnezeu și neamul meu*, Editura Anastasia, București, 1992.
- UNGUREANU**, Cornel, *Istoria secretă a literaturii române*, Editura Aula, București, 2007.
- URSACHE**, Petru, *Mic tratat de estetică teologică*, Editura Eikon, Cluj-Napoca, 2009.
- USPENSKY**, Leonid, *Teologia icoanei în biserica ortodoxă*, Editura Anastasia, București, 1994.
- VASILIU**, Raluca, "El continuă să rămână o prezență vie", în *Adevărul literar și artistic*, 12 iulie 2005.
- VÂLSAN**, Michel, *Omul universal. Islamul și funcțiunea lui René Guéon*, Editura Herald, 2010.
- VLĂDUȚESCU**, Gheorghe, *Filosofia legendelor cosmogonice românești*, Editura Minerva, București, 1982.
- VOICAN-VOICULESCU**, Gelu, *René Guéon, mărturisitorul Predaniei*, Editura Georgiana, București, 1994.
- VRABIE**, Gheorghe, *Eposul popular românesc*, Editura Albatros, București, 1983.
- VASILIU**, Raluca, "El continuă să rămână o prezență vie", în *Adevărul literar și artistic*, vol. 14, nr. 776, 12 iulie 2005.
- VULCĂNESCU**, Mircea, *Dimensiunea religioasă a existenței*, Editura, Cluj-Napoca, 2009.
- VULCĂNESCU**, Romulus, *Coloana cerului*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1972.
- VULCĂNESCU**, Romulus, *Mitologie română*, Editura Academiei, București, 1987.
- VULPE**, Radu, *Columna lui Traian*, Editura CIMEC, București, 2002.
- WALTER**, Philippe, *Limba păsărilor*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2007.
- JUNG**, Carl, Gustav, *Tipuri psihologice*, Editura Humanitas, București, 1997.
- ZVĂNCESCU**, Vasile, *Conceptul de tradiție în filosofia românească*, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2007.
- XENOPOL**, A.D., *Istoria românilor. Dacia anteromană. Dacia romană și năvălirile barbare*, Editura Științifică și Enciclopedică București, 1985.
- *** *Biblia sau Sfânta Scriptură*, Versiune diortosită după *Septuaginta*, redactată, adnotată și tipărită de Bartolomeu Valeriu Anania, Arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului, Mitropolit al Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2009.
- ***, *În căutarea rostului pierdut. 20 de călăuze*, Editura Timpul, Iași, 2007.
- ***, *Scrieri și studii tradiționale*, Nr. 2, 10, 11, Editura Pontifex, București, 2010.

